C/2026/3940

1.9.2026

NÕUKOGU SOOVITUS,

10. juuli 2026,

mis käsitleb Rootsi majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitikat

(C/2026/3940)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 ([1]), eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta ([2]), eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Määruses (EL) 2024/1263 on selgitatud majandusjuhtimise raamistiku eesmärke; raamistik peaks reformide ja investeeringute abil edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupidavust, samuti ära hoidma valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Määruses on sedastatud, et nõukogu ja komisjon teevad Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) sätestatud eesmärkide ja nõuetega. Euroopa poolaasta raames sõnastatakse eelkõige riigipõhised soovitused ja jälgitakse nende rakendamist.

(2) Komisjon võttis 25. novembril 2025 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu 2026. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Rootsit ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ([3]), soovituse Euroopa Liidus inimkapitali käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2026. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste rakendamist ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete järgimist. Nõukogu võttis euroala majanduspoliitikat käsitleva soovituse ([4]) vastu 21. aprillil 2026 ning ühise tööhõivearuande ja inimkapitali käsitleva soovituse 9. märtsil 2026.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([3]) ELT C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

([4]) Nõukogu 21. aprilli 2026. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj).

(3) Komisjon avaldas 29. jaanuaril 2025 konkurentsivõime kompassi – strateegilise raamistiku, mille eesmärk on suurendada järgmisel viiel aastal liidu üleilmset konkurentsivõimet. Selles on määratud kindlaks kestliku majanduskasvu elutähtsad tugisambad, milleks on kolm hädavajalikku tegevusvaldkonda – innovatsioon, süsinikuheite vähendamine ja konkurentsivõime – ning julgeolek. Konkurentsivõime kompassi on pärast selle avaldamist võetud arvesse Euroopa poolaasta töös, tagades, et liikmesriikide majanduspoliitika on kooskõlas ELi strateegiliste eesmärkidega, ning kujundades ühtse majandusjuhtimise käsituse, mis edendab kestlikku majanduskasvu, innovatsiooni ja vastupidavust kogu liidus.

(4) 2026. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta protsess koos taaste- ja vastupidavusrahastu ([5]) viimase etapi rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavad koos ühtekuuluvuspoliitika rahastusega on olnud Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks esmatähtsad, kuna kavad peavad tulemuslikult käsitlema kõiki viimaste Euroopa poolaasta tsüklite raames esitatud riigipõhistes soovitustes esile toodud probleeme või märkimisväärset osa neist ja Euroopa ühtekuuluvuspoliitika rahastatavates programmides tuleb riigipõhiseid soovitusi arvesse võtta. Nüüd, kus taaste- ja vastupidavusrahastu kehtivusaeg läheneb lõpule, on endiselt oluline jätkata ja arendada edasi selle rahastu raames toetatud ja rakendatud reforme ja investeeringuid, eelkõige neid, mis aitavad lahendada riigipõhistes soovitustes esile toodud probleeme.

(5) Komisjon avaldas 3. juunil 2026 Rootsi kohta 2026. aasta riigiaruande. Selles hinnati Rootsi edusamme 2025. aasta riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Rootsi on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks Rootsi kõige pakilisemad probleemid. Samuti hinnati Rootsi edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(6) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Rootsi kohta põhjaliku analüüsi. Peamised järeldused, milleni komisjoni töötajad oma hinnangus Rootsi makromajandusliku haavatavuse kohta kõnealuse määruse kohaldamisel jõudsid, avaldati 20. mail 2026 ([6]). Komisjon jõudis 3. juunil 2026 järeldusele, et Rootsis ei esine enam makromajanduslikku tasakaalustamatust. Kinnisvaraturu ja erasektori kõrge võlatasemega seotud haavatavus püsib, kuid selle ulatus on viimasel ajal vähenenud. Kuigi Rootsi majandus on ujuva intressiga hüpoteeklaenude laialdase kasutamise tõttu intressimäärade suhtes väga tundlik, osutus see 2022. ja 2023. aastal kõrgemate intressimäärade suhtes vastupidavaks, mis põhjustas eluasemehindade languse. Sellest ajast saati on eluasemehinnad olnud stabiilsed ja näivad vähem ülehinnatud kui varem. Suur ärikinnisvarasektor näitas märke refinantseerimissuutlikkuse paranemisest, kuna intressimäärad alanesid ja juurdepääs kapitaliturgudele paranes. Kodumajapidamiste võla suhe SKPsse, mis oli alates pandeemiast vähenenud, peatus 2025. aastal ja jääb eeldatavasti stabiilseks. Edaspidi võib eluasemepuudus koos leebemate nõuetega laenuvõtjatele tõsta eluasemehindu ja kodumajapidamiste võlakoormust. Pangad on endiselt tugevad ja kasumlikud ning nende viivislaenude maht on väike. Hiljuti on võetud mõningaid meetmeid, et muuta üüriturgu paindlikumaks, ning 2025. aasta lõpus kohandati ehituslubade õigusraamistikku. Edaspidi aitaks eluasemete pakkumise tulemuslik suurendamine ja laenuga rahastatavat eluaseme soetamist stimuleerivate maksusoodustuste kaotamine koos makrotasandi usaldatavusjärelevalve meetmete õige kasutamisega eluasemehindade kasvu veelgi pidurdada ja kodumajapidamiste võlakoormust püsivalt vähendada. Euroopa poolaasta loob raamistiku, mille abil jälgida eluasemereformide edenemist.

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([6]) SWD(2026) 143 final.

(7) Nõukogu võttis 21. jaanuaril 2025 komisjoni hinnangu ja soovituse põhjal vastu soovituse, millega kiidetakse heaks Rootsi riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ([7]). Eelarve- ja struktuurikava hõlmab ajavahemikku 2025–2028 ja selles kehtestatakse netokulude maksimaalse kasvumäära kujul eelarvepiirang neljaks aastaks. Nõukogu soovitas kehtestada järgmised netokulude maksimaalsed kasvumäärad: 4,0 % 2025. aastaks, 4,4 % 2026. aastaks, 4,4 % 2027. aastaks ja 4,6 % 2028. aastaks; need määrad vastavad maksimaalsetele kumulatiivsetele kasvumääradele, mis on arvutatud võrdluses baasaastaga 2023 ning mis on 2025. aastal 10,7 %, 2026. aastal 15,5 %, 2027. aastal 20,6 % ja 2028. aastal 26,1 %.

(8) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon kutsus liikmesriike üles taotlema stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli koordineeritud aktiveerimist, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi ([8]), ning Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks. Liikmesriigid võivad endiselt taotleda riikide vabastusklausli aktiveerimist ükskõik millal kuni aastani 2028, tingimusel et nad täidavad määruse (EL) 2024/1263 artiklis 26 esitatud tingimusi.

(9) Rootsi esitas 30. aprillil 2026 oma 2026. aasta eduaruande ([9]) netokulude soovitatud maksimaalsete kasvumäärade järgimise ning Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide käsitlemiseks vajalike reformide ja investeeringute rakendamise kohta. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab iga-aastane eduaruanne ka Rootsi kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava rakendamisel tehtud edusammude kohta.

(10) SKP reaalkasv oli 2025. aastal 1,5 % ja tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI) mõõdetud inflatsioon 2,6 %. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2026. aastal 1,8 % ja 2027. aastal 2,2 % ning THHIga mõõdetud inflatsioon on 2026. aastal 1,5 % ja 2027. aastal 1,8 %.

(11) Eurostati andmete ([10]) kohaselt vähenes Rootsi valitsemissektori eelarve puudujääk 1,5 %-lt SKPst 2024. aastal 1,3 %-le SKPst 2025. aastal. 2026. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon valitsemissektori eelarve puudujäägiks 2026. aastal 2,8 % ja 2027. aastal 2,5 % SKPst. 2026. aasta suurem puudujääk kajastab peamiselt suhteliselt märkimisväärseid otsustuspõhiseid eelarvekulutusi eeskätt kaitsevaldkonnas.

(12) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika ([11]), mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2025. aastal pärssiv (0,3 % SKPst). 2026. aastal on see prognooside kohaselt ekspansiivne (1,9 % SKPst) ja 2027. aastal pärssiv (0,6 % SKPst).

(13) Eurostati andmete ([12]) kohaselt suurenes Rootsi valitsemissektori võlg 34,2 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 35,1 %-le SKPst 2025. aasta lõpus. 2026. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon, et valitsemissektori võla suhe SKPsse suureneb 2026. aasta lõpuks 36,6 %-le ja 2027. aasta lõpuks 37,7 %-le. See, et valitsemissektori võla suhe SKPsse 2026. aastal suureneb, on peamiselt seotud eelarvepuudujäägi suurenemisega.

([7]) Nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitus, millega kiidetakse heaks Rootsi riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (ELT C, C/2025/644, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/644/oj).

([8]) Komisjoni teatis „Suuremate kaitsekulutuste võimaldamine stabiilsuse ja kasvu pakti raames“ (Brüssel, 19.3.2025, C(2025) 2000 final).

([9]) 2026. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([10]) Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2026.

([11]) Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse vahena i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude muutuse vahel, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed ning mis hõlmab taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatu toetuse ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid.

([12]) Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2026.

(14) Eurostati andmetel ([13]) moodustasid valitsemissektori kaitsekulutused Rootsis 2025. aastal kokku 2,9 % SKPst. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt on need 2026. aastal 3,8 % SKPst ([14]).

(15) Liit seisab jätkuvalt silmitsi energiavarustushäirete ja suure hinnavolatiilsuse ohuga, mida süvendavad üleilmseid nafta- ja gaasiturge mõjutavad geopoliitilised pinged. 2022.–2023. aasta energiakriisist saadud kogemused on näidanud, et ulatuslikud ja mittesihipärased meetmed põhjustavad suuri eelarvekulusid ning on sotsiaalselt ja majanduslikult ebatõhusad. Pärast sõja puhkemist Lähis-Idas 2026. aasta veebruaris kehtestas Rootsi eelarvepoliitika meetmed, et leevendada kõrgete energiahindade mõju kodumajapidamistele ja ettevõtetele. Meetmed hõlmasid bensiini ja diislikütuse aktsiisi mittesihipärast vähendamist kuni vastavalt 30. septembrini ja 30. novembrini ning 2026. aasta jaanuari ja veebruari gaasi- ja elektrikulude katteks kodumajapidamistele tagantjärele antavat mittesihipärast rahalist toetust. Komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kohaselt on nende meetmete eelarvekulu 2026. aastal 0,2 % SKPst ([15]). Komisjoni hinnangus leitakse, et kui nimetatud meetmed jääksid kehtima kuni 2026. aasta lõpuni, ulatuks nende eelarvekulu 2026. aastal 0,4 %ni SKPst.

(16) Komisjoni arvutuste kohaselt suurenesid Rootsi netokulud 2025. aastal 2,2 % ning 2024. ja 2025. aastal kumulatiivselt 8,2 %. Netokulude kasv 2025. aastal on alla soovitatud maksimaalse kasvumäära. 2024. ja 2025. aasta peale kokku jääb netokulude kumulatiivne kasvumäär samuti alla soovitatud maksimaalse kasvumäära.

(17) Komisjoni arvutuste kohaselt peaksid Rootsi netokulud 2026. aastal suurenema 6,5 % ning 2024., 2025. ja 2026. aastal kumulatiivselt 15,3 %. Prognoositud netokulude kasv 2026. aastal on üle soovitatud maksimaalse kasvumäära, kusjuures aastane kõrvalekalle on 1,0 % SKPst. 2024., 2025. ja 2026. aasta peale kokku jääb netokulude kumulatiivne kasvumäär alla soovitatud maksimaalse kasvumäära. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt, sisuliselt ja õigeaegselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus liidu rahastamisvahendite edukaks rakendamiseks, sealhulgas Euroopa poolaasta kontekstis.

(18) Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Õiglase Ülemineku Fondi (JTF) ja Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) toetust hõlmavate ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamine edeneb Rootsis nii projektide väljavalimise kui ka maksete tegemise seisukohast ELi keskmisest kiiremini. Oluline on säilitada praegune hoog, maksimeerides samal ajal investeeringute mõju kohapeal. Rootsi võtab oma ühtekuuluvuspoliitika programmide raames juba meetmeid konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks. Mõnes valdkonnas, näiteks kestlikus linnaarenduses ja ringmajanduses, võib siiski olla vaja rakendamisele rohkem tähelepanu pöörata. Esmatähtis on tagada, et uued investeeringud, mille Rootsi pani paika ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamise käigus, eelkõige need, mis on seotud vahehindamise määruses ([16]) kindlaks määratud viie prioriteediga, tehakse kiiresti ja tulemuslikult.

([13]) Eurostat, valitsemissektori kulud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) alusel.

([14]) NATO kaitsekulutuste määratlus erineb COFOGi kaitsekulutuste määratlusest. Peale selle võib esineda erinevusi tulenevalt kulutuste kirjendamise ajast, eelkõige kaitseotstarbelise varustuse puhul, kuna NATO aruanded ei lähtu kulutuse kirjendamise aja osas rahvamajanduse arvepidamise reeglitest.

([15]) See kajastab olukorda komisjoni 2026. aasta kevadprognoosi kuupäeva seisuga (4. mai 2026).

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. septembri 2025. aasta määrus (EL) 2025/1914, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames.

(19) Rootsil on mitmeid probleeme seoses eluasemeturu ja kõrge võlatasemega, kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisega, taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuga, mis on seotud elektrivõrgu võimsuse ja ülekandepiirangutega, haridussüsteemi ja õpilaste halvenevate haridustulemustega ning oskuste puudujääkidega, mis on kõige märgatavam ebasoodsa sotsiaal-majandusliku ja rändetaustaga inimeste puhul.

(20) Rootsi üüriturg on rangelt reguleeritud ning jaotatud turuhinnast madalama üüriga reguleeritud korteriteks ja turuhinnale vastava üüriga uuemateks korteriteks. Selline ülesehitus põhjustab pikki järjekordi reguleeritud korteritele ning piirab mehhanisme korterite jagamiseks kõige enam abi vajavatele inimestele, samuti pärsib see elamuehitust ja piirab tööjõu liikuvust. Ehituslubade kohta käivad andmed kinnitavad ehitustegevuse tõsist vähenemist ning viitavad sellele, et stabiliseerumine toimub madalatel tasemetel. Et pakutavate eluasemete nappus ei süveneks, tuleb eriti linnapiirkondades ehitustegevust suurendada ning püüda kõnealuses valdkonnas hiljuti tehtud tööst lähtudes ja seda laiendades lühendada üldplaneeringute ja lubade menetlemise aega. Erasektori võla tase on üks ELi suuremaid. Hüpoteeklaenude soodne maksustamine, eriti hüpoteeklaenu intresside märkimisväärne mahaarvamine on kodumajapidamiste laenuvõtmise seisukohast endiselt oluline motivaator. Mõjusad reformid võiksid vähendada võlgade kuhjumise stiimuleid ja parandada taskukohasust.

(21) Praeguse poliitikaga ei saavuta Rootsi 2030. aastaks seatud kasvuhoonegaaside vähendamise ELi eesmärke. Rootsi kasvuhoonegaaside heitkogused suurenesid 2024. aastal peamiselt maanteetranspordis ja väljaspool teid kasutatavate liikurmasinate arvelt. Esmajoones peegeldab see vajakajääk viimase aja poliitikamuudatusi, näiteks biokütuste segamise kohustuse ja vedelkütuste maksude vähendamist, mis on põhjustanud kasvuhoonegaaside heitkoguste suurenemise. Ka süsiniku eemaldamine ei näi olevat Rootsis piisav, et saavutada maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsanduse alased ELi 2030. aasta eesmärgid. Nende eesmärkide saavutamiseks on vaja täiendavaid poliitikameetmeid, näiteks kütuste maksustamine ja metsa kestliku majandamise stiimulid.

(22) Rootsi on endiselt see liikmesriik, kus taastuvenergia osakaal energia lõpptarbimises on kõige suurem. Elektrivõrgu võimsuse ja ülekandepiirangud takistavad siiski taastuvate energiaallikate edasist kasutuselevõttu. Nende piirangute kõrvaldamine on otsustava tähtsusega, sest eelduste kohaselt kasvab energia lõpptarbimine Rootsis enne 2045. aastat märkimisväärselt tööstuse ja transpordi suurenenud elektrifitseerimisvajaduse tõttu. Parem juurdepääs Rootsi kasutamata taastuvenergiapotentsiaalile võiks aidata kaasa riigi lõunaosas jätkuvale tööstuse elektrifitseerimisele ning toetada riigi põhjaosas innovaatilise ja rohetööstuse arengut ja süsinikuheite vähendamist.

(23) Praegused loamenetlused pärsivad uusi suuremahulisi puhta tööstuse projekte ja Rootsi taastuvenergia tootmisvõimsuse kasvu. Pikaldased ja keerukad menetlused tekitavad muu hulgas investeeringutega seotud ebakindlust ja takistavad mere- ja maismaatuuleenergia projektide kasutuselevõttu. Rootsil võiks kasu olla hiljuti vastu võetud sihipäraste kohalike hüvituskavade laiendamisest ja edasiarendamisest ning ebatõhusatest loamenetlustest ja kohalike omavalitsuste vetoõigusest tulenevate tõkete vähendamisest.

(24) Võttes arvesse inimkapitali olulist rolli liidu konkurentsivõime ja strateegilise autonoomia edendamisel, soovitas nõukogu 2026. aastal liikmesriikidel võtta meetmeid, et kiiresti käsitleda oskuste, hariduse ja koolituse vallas inimkapitaliga seotud struktuurseid probleeme, mis pärsivad konkurentsivõimet. Rootsile adresseeritud 2026. aasta riigipõhised soovitused võivad aidata rakendada nõukogu soovitust inimkapitali kohta liidus.

(25) Rootsi õpilaste põhi- ja digioskuste näitajad on üle ELi keskmise, kuid põhioskustega seotud haridustulemused on võrreldes 2018. aastaga halvenenud. ([17]) Koolisüsteem ei taga võrdsust, nagu näitab asjaolu, et põhioskuste puudulik omandamine on eriti suur sisserändaja või ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga õpilaste seas, kes on ühtlasi suurema tõenäosusega koondunud teatavatesse koolidesse. Ebasoodsatest oludest pärit õpilased on alaesindatud ka erakoolides, kus ollakse hindamisel keskmisest heldemad ja kus õppinud lastel on seega paremad võimalused õpingute jätkamiseks. Märkimisväärne osa õpilastest lõpetab kohustuslikud õpingud hinnetega, mis on liiga madalad või mittetäielikud ning välistavad nende otsese pääsu keskkooli riikliku õppekava omandamiseks. Kvalifitseeritud õpetajate nappus, seda eriti neis koolides, alusharidus- ja lastehoiuasutustes, kus on palju ebasoodsas olukorras olevaid õpilasi, ohustab haridussüsteemi kvaliteeti ja õiglust ning süvendab halvenevaid haridustulemusi veelgi. Rootsil oleks kasulik edasi arendada hiljutisi reformiettepanekuid, mille eesmärk on leida lahendus õigluse ja tulemuslikkuse negatiivsete suundumuste algpõhjustele.

(26) Jõupingutustest hoolimata püsib tööjõu ja oskuste nappus teatavates sektorites ja teatavatel kutsealadel, nagu tervishoid, IT ja haridus, ning hariduse ja koolituse ja tööturu nõudmiste vaheline ebakõla võimendab seda veelgi. See avaldab negatiivset mõju Rootsi konkurentsivõimele ja põhjustab struktuurset töötust. On mitu piirkonda, näiteks põhjapoolsed hõredalt asustatud piirkonnad, kus on tööjõupuudus, kuigi mujal on tööjõu ülejääk; see näitab, et vaja on parandada tööjõu liikuvust ning avalikke teenuseid ja taristut, et töötajad saaksid ümber paikneda piirkondadesse, kus pakutavad töövõimalused vastavad paremini nende oskustele. Kutsehariduses ja -koolituses osaletakse varasemast rohkem, kuid selles vallas esineb jätkuvalt probleeme tööturu vajadustega kohanemisel ning kasvanud on selliste kooli lõpetanute osakaal, kelle töö ei vasta nende haridusele ja koolitusele Haavatavatest elanikkonnarühmadest pärit inimeste, eeskätt ebasoodsas olukorras olevate ja rändetaustaga inimeste kiirema tööturule integreerimise tagamiseks võetud meetmete mõju on seni olnud piiratud ning väljaspool ELi sündinud inimeste töötuse määr on Rootsis endiselt kogu ELi kõrgeim. Haavatavatesse elanikkonnarühmadesse kuuluvate inimeste madalam haridustase ja piiratud oskused vähendavad nende tööalast konkurentsivõimet veelgi,

SOOVITAB Rootsil võtta 2026. ja 2027. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada, et netokulud vastaksid nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovituses esitatud maksimaalsetele kasvumääradele, võttes arvesse komisjoni poolt 2026. aastaks prognoositud olulist kõrvalekallet soovitatud netokulude ülemmäärast. Suurendada kaitsevalmidust, tagades samal ajal võla jätkusuutlikkuse ja kulutuste tõhususe ning kohandades järk-järgult eelarvet, et säilitada struktuurselt suuremad kaitsekulutused. Tagada, et energiahindade tõusu mõju leevendamiseks võetud meetmed on ajutised, suunatud vähekaitstud leibkondade kaitsmisele või energiamahukate ettevõtete vajaduste rahuldamisele, säilitavad stiimulid energiasäästuks ning et nende eelarvekulud on kooskõlas ELi eelarveraamistiku kohaste kohustustega.

2. Tagada taaste- ja vastupidavusrahastu raames rakendatavate reformide ja investeeringute järjepidevus. Säilitada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamise hoog, tuginedes asjakohasel juhul ühtekuuluvuspoliitika raamistiku vahehindamise kontekstis kokku lepitud vahendite strateegilistele prioriteetidele ümberjaotamisele ja raamistikus ette nähtud paindlikkusele.

3. Parandada eluasemeturu tõhusust, sealhulgas üürituru reformimise kaudu. Stimuleerida investeerimist elamuehitusse ja kõrvaldada struktuursed tõkked, et leevendada eluasemenappust, eeskätt linnapiirkondades. Vähendada võlgade kuhjumise stiimuleid, näiteks kaotades hüpoteeklaenude intressimaksete maksustatavast tulust mahaarvamise võimaluse või seda vähendades.

4. Tagada kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ja sidumise eesmärkide saavutamine, vähendades eelkõige maanteetranspordi heidet. Laiendada ja ajakohastada energia ülekandevõrke. Kiirendada ja lihtsustada taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu loamenetlusi, eelkõige avamere tuuleenergia ja maismaa tuuleenergia puhul, ning vältida antud lubade tagasipööramist.

([17]) PISA tulemuste kohaselt.

5. Parandada haridustulemusi, eeskätt ebasoodsa sotsiaal-majandusliku ja rändetaustaga õpilaste puhul, tegeleda kvalifitseeritud õpetajate nappuse probleemiga, tagada koolisüsteemis õiglus. Arendada tööjõu oskusi ning lahendada oskuste nappuse ja tööturu nõudlusele mittevastavuse probleem sihipäraste poliitikameetmete, sealhulgas aktiivsete tööturupoliitika meetmete abil ning toetamise ja stiimulite kaudu, mis parandaksid eeskätt ebasoodsa sotsiaal-majandusliku ja rändetaustaga inimeste integreerimist tööturule.

Brüssel, 10. juuli 2026

Nõukogu nimel

eesistuja

S. HARRIS